

практичних наслідках для зацікавлених сторін. Що стосується кількісних оцінок, то необхідно буде вказати важливі основні припущення. Висновки мають спиратися на існуючу теорію та достовірні факти¹⁶, у тому числі ілюстративні приклади, а також погляди стейкхолдерів. Вони мають враховувати обмеження та чітко розрізняти факти, думки експертів та думки стейкхолдерів. Якщо неможливо надати приблизний масштаб, потрібно забезпечити якісне обґрунтування того, чому один варіант вважається таким, що ймовірно буде мати більший (або менший) вплив, ніж інший.

У випадку застосування як кількісного, так і якісного аналізу важливо пам'ятати, що:

- потрібно оцінювати зміни відносно базового варіанту. Як правило, він буде розгортатися за межами встановлено часу (наприклад, в результаті існуючих політик). Тому зміни мають визначатися не просто стосовно поточної ситуації, а стосовно того, яким чином вони будуть впроваджуватись за відсутності нової запланованої ініціативи;
- Різні впливи, ймовірно, трапляються в різний час (витрати часто мають місце на ранньому етапі та переваги виникають пізніше). Це має відобразитися у оцінці, не враховуючи оцінки у грошовому еквіваленті, коли вони доступні;
- Впливи слід оцінювати з точки зору суспільства в цілому, хоча ефекти розподілу та сукупний тягар для окремих сторін також слід пропорційно оцінюватись та розглядатися. Кожного рази, коли впливи зібрані в одне ціле, потрібно уникати подвійного підрахунку (наприклад, підприємства, що додають підвищені витрати на дотримання до споживчих цін, державні органи, що встановлюють плату, що покриває витрати на виконання регулювання).

Оцінка наслідків може бути особливо складною на рівні ЄС. По-перше, дані по Євросоюзу можуть бути недоступними або не підлягати порівнянню. По-друге, остаточні впливи часто будуть залежати від вибору держав-членів на етапі реалізації (або від майбутніх делегованих актів та імплементаційних актів). Тому на етапі пропозицій Комісії часто важко надати чіткі оцінки навіть таких прямих впливів, як витрати на дотримання або реалізацію. Тим не менше, у аналізі не слід відкидати «відомі невідомі». Навпаки, їх слід швидко визначити. У разі відсутності даних або невизначеності необхідно посилити якісну оцінку (наприклад, на основі теоретичних підходів) та одночасно зробити її прозорою стосовно впливу цих невизначеностей на процес порівняння варіантів.

Наприкінці цього аналізу має бути чітке розуміння того, якою мірою кожний з варіантів досягає цілей, з якими перевагами і з якими витратами на сукупному рівні та для стейкхолдерів. Необхідно визначити потенційно непропорційні впливи (наприклад, на основні права, МСП, конкурентоспроможність, певні групи громад, здоров'я та безпеку працівників, зайнятість, бідність, регіони або держави-члени, країни, що розвиваються та ін.) разом з будь-яким суттєвим ризиком непередбачених наслідків. Це допоможе порівняти варіанти з точки зору їх узгодженості з горизонтальними цілями ЄС, а також для визначення потенційних заходів пом'якшення наслідків для будь-якого бажаного варіанту.

Звіт з ОВ має узагальнити результати аналізу впливу в доступній формі. Він має бути чітким та прозорим щодо будь-яких обмежень (наприклад, даних, методологічних

¹⁶ Наприклад, щодо підгрупи цільового сектору / держав-членів, для яких доступні дані та надійний аналіз

обмежень) та ризиків непередбачених наслідків. Хоча більш технічні аспекти оцінки вважаються важливими, остаточні конкретні впливи для окремих осіб, підприємств або державних адміністрацій та, де це можливо, соціальний або географічний розподіл таких впливів має залишатися в аналізі та Звіті з ОВ на першому плані. Слід чітко відрізнити сукупні витрати та переваги від розподілу та переносу впливів. У додатках має надаватися обґрунтування вибору, зробленому у процесі відбору відповідних впливів та в аналітичних методах. Потрібно надавати джерела даних та ілюструвати основні припущення щодо будь-якої кількісної оцінки.

2.6. Питання 6: Як порівнювати варіанти?

На підставі оцінки різних впливів та їх розподілу серед стейкхолдерів, що знаходяться під впливом, у процесі ОВ слід порівняти різні варіанти з точки зору їх ефективності, результативності та узгодженості, а також їх відповідності принципу пропорційності. Наприкінці цього процесу ОВ має надати відповідну інформацію для осіб, відповідальних за розробку політики для того, щоб вони зробили вибір, і, де це необхідно, запропонували кращий варіант.

Оцінивши можливі економічні, соціальні та екологічні впливи, а також їхнє поширення серед стейкхолдерів, потрібно об'єднати результати у аналізі ОВ для чіткого порівняння варіантів. Це має полегшити визначення бажаного варіанту.

Аналіз витрат та переваг, а також аналіз економічної ефективності, аналіз вартості дотримання та аналіз по багатьом критеріям є найбільш часто використовуваними методами. Вибір одного (або їх поєднання) залежить від декількох факторів, включаючи кількість і характер впливів та цілей, можливість представити переваги та витрати у грошовому еквіваленті (або у кількісній) та актуальність проблем, пов'язаних із розподілом.

В ОВ непотрібно визначати бажаний варіант, але слід намагатися об'єктивно порівняти варіанти з загальними критеріями, зокрема:

- ступінь досягнення цілей різних варіантів (результативність);
- переваги проти витрат (ефективність);¹⁷
- узгодженість кожного варіанту з загальними цілями політики ЄС (узгодженість).

Слід також розглянути дотримання принципу пропорційності у варіантах та, зокрема, у будь-якому переважному варіанті, відповідаючи на додаткові питання, такі як:

- Чи виходить варіант за рамки необхідності для задовільного досягнення цілей?
- Чи обмежується сфера варіанту тими аспектами, які країни-члени не можуть досягти самостійно, та в яких випадках ЄС може досягти кращих результатів?
- Чи мінімізовані витрати для ЄС, національних урядів, регіональних або місцевих органів влади, суб'єктів господарювання або громадян стосовно мети, яку потрібно досягти?
- Чи є форма дії (вибір інструменту) максимально простою та чи пов'язана з досягненням об'єктивного та ефективного впровадження на задовільному рівні?

¹⁷ Альтернативою є те, наскільки цілі можуть бути досягнуті за певну вартість, а також ефективність витрат

При порівнянні варіантів слід враховувати основний аналіз та гіпотези: необхідно перевірити надійність порівняння, висвітлити чутливість та обмеженість аналізу, компроміси між позначеними цілями та невизначеностями, які можуть суттєво вплинути на результат порівняння.

У **Звіті з ОВ** мають надаватися результати цього порівняння доступним способом, наприклад, у зведеній таблиці, що впливає з попереднього аналізу. Якщо не визначено жодного бажаного варіанту, це має бути чітко вказано. Якщо результатом ОВ буде висновок, що жодна пропозиція не є обґрунтованою, про це слід повідомити у Звіті з ОВ, який має бути опублікований.

2.7. Питання 7: Яким чином оцінювати та здійснювати моніторинг фактичних впливів?

Враховуючи весь політичний цикл, у ОВ потрібно визначити механізми моніторингу та заключної оцінки з метою відстеження того, чи забезпечує політичний захід очікувані результати і інформує про будь-які майбутні зміни у політиці.

Наприкінці цього процесу особи, відповідальні за розробку політики мають знати, яким чином буде здійснюватися моніторинг та оцінка політики, що дозволить в майбутньому корегувати політику, коли це буде необхідно.

Особи, що відповідають за формування політики, і стейкхолдери мають мати можливість перевіряти, чи впроваджується політика відповідно до плану, і наскільки вона досягає своїх цілей, за яких витрат і з якими перевагами. Для цього треба почати з чіткого уявлення про те, як ситуація має виглядати в майбутньому, якщо ця ініціатива буде успішною. Що зміниться і для кого через кілька років після її реалізації? Як це можна перевірити?

Фактичні результати, ймовірно, відрізнятимуться від запланованих чи бажаних, незалежно від якості ОВ та запропонованої ініціативи. Проте, коли політика не досягає своїх цілей, або витрати та негативні впливи є більшими, ніж очікувалося, важливо знати, чи це результат непередбачених екзогенних факторів, проблем з розробкою політики, змін, впроваджених під час законодавчого процесу (якщо це необхідно) або наслідок поганої реалізації.

Заходи моніторингу та оцінки (у тому числі визначення низки показників) надають цінну інформацію щодо цього аспекту. Тому, у ОВ потрібно окреслити, якими будуть ці заходи. Для основних цілей політики мають бути визначені ключові показники стосовно бажаного варіанту, якщо це зазначено. Якщо у Звіті з ОВ не представлено жодного бажаного варіанту, моніторинг та показники мають посилатися на конкретні цілі цієї ініціативи.

Показники мають дозволяти вимірювати прогрес у досягненні цілей політики (та потенційні негативні впливи). Також можуть бути корисними показники щодо транспонування, реалізації та виконання у країнах-членах.

Основні дані мають бути легко доступними, а вартість збирання даних – пропорційною. Якщо брак даних був значною перешкодою у процесі ОВ, у Звіті з ОВ потрібно окреслити, яким чином це питання буде розглянуто для майбутньої оцінки політики.

Відповідно до правил оцінки Європейської Комісії, всі її заходи мають регулярно оцінюватись. Обов'язковою є оцінювання доцільності для програм фінансування (у тому числі заходів боротьби з шахрайством), і багато інших інструментів політики також містять положення щодо перегляду. У випадках, коли вимагається такий перегляд, він має базуватися на оцінці існуючої політичної бази. Оцінки мають бути оголошені та описані заздалегідь із чітким зазначенням терміну, основного напрямлення та цілі, органів, що будуть відповідати за їх виконання, а також тих, хто розглядатиме ці результати.

У **Звіті з ОВ** мають у загальних рисах описуватись основні показники, що стосуються оперативних цілей та основних положень моніторингу та оцінювання бажаного варіанту (у тому числі будь-які відповідні аспекти збору даних).

3. Підведення підсумку: Звіт з оцінки впливу

У Звіту з Оцінки Впливу мають бути узагальнені та представлені остаточні результати аналізу ОВ. Додатки мають бути використані для більш докладних / технічних частин аналізу. Звіт має бути представлений у формі Робочого документа персоналу.

Як зазначено у попередніх пунктах, Звіт з ОВ не є ОВ. ОВ – це ітераційний процес, що підтримує розробку політичної пропозиції. Звіт з ОВ – це документ, за допомогою якого ви повідомляєте особам, що відповідають за формування політики, про результати цього процесу, щоб сприяти прийняттю більш інформованих рішень, та стейкхолдерам з метою надання доказових фактів, на базі яких приймала рішення Комісія.

Звіт з ОВ має бути прозорим, об'єктивним та збалансованим.

Хоча аналіз ОВ може бути складним процесом, Звіт з ОВ має бути складений з урахуванням читачів, що не є експертами у цій сфері. У більшості випадків буде достатньо мати основний звіт приблизно на 30-40 сторінок тексту разом із додатками, що стосуються більш докладних технічних частин аналізу.

Читач повинен легко зрозуміти, яка проблема вирішується, чому є доцільними дії на рівні ЄС, які плюси та мінуси різних напрямків дій, і на кого вони будуть впливати. У всьому Звіті з ОВ мають бути посилання на точки зору стейкхолдерів та спосіб, у який вони розглядалися. Усі зовнішні матеріали, що використовувались (дослідження, звіти, наукові висновки, тощо) також мають обов'язково супроводжуватися посиланнями.

Деякі елементи мають бути включені в остаточний Звіт з ОВ. Вони включають: (i) опис екологічних, соціальних та економічних наслідків та чітке викладення, якщо будь-які з них не вважаються значними; (ii) чіткий опис того, на кого та як буде впливати ініціатива; (iii) вплив на МСП; (iv) вплив на конкурентоспроможність; і (v) докладний опис стратегії консультації та отриманих результатів.

З метою забезпечення легкодоступного огляду основних висновків ОВ також слід підготувати підсумковий звіт максимум на 2 сторінки. Він має бути представлений як окремий Робочий документ персоналу і перекладений на всі мови ЄС.

4. Від оцінки впливу до формування політики

Процес ОВ має дозволити ідентифікувати один (або декілька) бажаних варіантів. Під час розробки пропозиції доцільним є повторно перевірити кілька ключових питань, щоб гарантувати, що остаточна пропозиція, пов'язана з ОВ, відповідає цілям та принципам кращого регулювання.

Особи, що відповідають за формування політики, мають перехресно перевірити, чи буде остаточна пропозиція позитивно сприяти нормативній відповідності в рамках ЄС.

Наприкінці процесу рекомендується перевірити бажаний варіант на предмет його нормативної відповідності. Це не обов'язково, коли оцінка впливу вказує на відсутність (у подальшому) необхідності у відповідності політики ЄС. Проте, цей крок слід виконати, коли обирається той чи інший законодавчий варіант.

Перевірка нормативної відповідності для пропозиції вимагає перевірки питань, деякі з яких вже розглядалися у процесі оцінки впливу:

- Чи повністю відповідає проект (юридичного) документу принципу субсидіарності?
- Чи є пропозиція пропорційною?
- Чи відповідає вона Хартії основних прав?
- Чи є проекти законодавчих положень максимально простими та зрозумілими? Чи уникають вони непотрібних відхилень від міжнародних стандартів? Чи можна зробити їх простішим?
- Чи застосовується принцип «Спочатку думай про малий»? Чи можуть мікропідприємства уникнути сфери дії ініціативи, і якщо ні, то чому?
- Чи враховані в проекті законодавчих положень виклики та можливості, що з'являються з розвитком ІКТ (наприклад, спрощений моніторинг та інформаційна звітність)?
- Чи можливо змінити деякі законодавчі положення, не впливаючи на загальне досягнення цілей, щоб зменшити:
 - очікувані витрати на дотримання для МСП та будь-яких інших стейкхолдерів;
 - будь-який негативний вплив на галузеву конкурентоспроможність ЄС;
 - будь-який потенційний негативний вплив на міжнародну торгівлю, країни, що розвиваються тощо;
 - вплив на права людини в країні-партнері у зв'язку з його зобов'язаннями, що впливають з міжнародних договорів (для пропозицій з зовнішнім аспектом);
 - будь-який інший вплив (у тому числі соціальний, екологічний, або вплив на окремі групи, території, країни-члени, інновації і т.д.);
- Чи існують способи внесення змін до деяких запропонованих законодавчих положень, не впливаючи на загальні витрати стосовно пропозиції, з метою підвищення ефективності та узгодженості запропонованого тексту?

Що стосується законодавчих ініціатив, політична оцінка остаточної пропозиції з боку Комісії викладається у Пояснювальному Меморандумі, у якому описується, як ця пропозиція відповідає принципам субсидіарності, пропорційності та кращого регулювання. Після прийняття Комісією відповідної політичної ініціативи ОВ передається до Європейського Парламенту та Ради, які, ймовірно, будуть обговорювати

її зміст та якість. Європейський Парламент та Рада взяли на себе зобов'язання забезпечувати додаткові аналізи з метою підтримки будь-яких суттєвих поправок, що пропонуються.